

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2021/22

Destinace (země, město): Maďarsko, Budapešť

Jméno, příjmení: Ondřej Geppert

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Eötvös Loránd Tudományegyetem, BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR (BTK-ELTE); Szláv és Balti Filológia Intézet, Szláv Filológia Tanszék – Cseh nyelv

Počty studentů v kurzech lektora:

1. ročník, bakalářské studium:	2
2. ročník, bakalářské studium:	1
3. ročník, bakalářské studium:	6
1. ročník, magisterské studium:	1
2. ročník, magisterské studium:	1
Další studenti („ne-bohemisté“):	10

V přehledu jsou uvedeni studenti řádného denního studia, jejichž semestrální studium je ukončeno písemným zápočtovým testem. V případě 1. ročníku bakalářského studia skládají všichni studenti na konci druhého semestru jazykovou zkoušku z češtiny na úrovni A2. V případě 3. ročníku bakalářského studia skládají všichni studenti na konci 6. semestru zkoušku B2. Pokud studenti zakončují bakalářské studium oboru Český jazyk a literatura jako „major“, píšou také závěrečnou bakalářskou práci, kterou následně obhajují; dále pak skládají státní bakalářskou zkoušku z českého jazyka a literatury. Kreditový systém je obdobný jako na jiných evropských univerzitách, ve standardním maďarském hodnocení je nejlepší známkou 5 a nejhorší 1.

Kromě seminářů praktického jazyka pro oborové studenty se konají také volitelné dvousemestrální semináře pro studenty jiných slovanských jazyků, středoevropských studií a další zájemce o češtinu. V tomto roce dvouhodinový kurz určený posluchačům slavistiky navštěvovalo šest studentů *ELTE*. Další čtyři zájemci mimo obor byli přiřazeni do vyšších ročníků dle výchozí jazykové úrovně (včetně výměnného polského studenta).

Co se týče možnosti využití českých vládních stipendií (Letní školy slovanských studií, semestrální výměny), nejsme si na univerzitě vědomi toho, že by se některému z našich studentů podařilo stipendium získat a vyjet, zejména kvůli velice složité proceduře z maďarské strany (veřejná nadace *Tempus*) a faktickému vyloučení držitelů zahraničních pasů. Situace slovenských studentů se řešila i ve spolupráci s příslušným odborem MŠMT ČR, podařilo se nám však vyjednat pouze individuální ústupek, nikoli systémovou změnu.

V letním semestru byl lektor rovněž osloven kolegy z Univerzity Palackého (UP) s nabídkou účasti našich studentů v intenzivním jazykovém programu v Olomouci letos v září. Pro BTK-ELTE jsme společně připravili všechny podkladové materiály včetně nové smlouvy Erasmus+. Přes předchozí příslib přestala v této fázi budapeštská univerzita zcela komunikovat, takže maďarští studenti o možnost studijního pobytu přišli a UP byla nucena vyhledat náhradu narychlo na jiných lektorátech, např. v Polsku.

V případě, že můžeme řešit organizační záležitosti s českou stranou napřímo, jsou zprávy radostnější. Současný absolvent magisterského studia Bence Bolla se v květnu 2022 zúčastnil online překladatelské soutěže v rámci Mezinárodní konference zahraničních studentů češtiny (na ÚJOP UK). Za svůj vydařený překlad novinového článku obdržel jednu z vítězných cen.

Výuka a používané učební materiály

Během tohoto akademického roku probíhala výuka jak distančně, tak prezenčně. Covidovými opatřeními byl zasažen zejména zimní semestr, který sice začal běžnou výukou na univerzitě, avšak od listopadu se opět přešlo do online formy. Letní semestr sice již proběhl prezenčně, nicméně výuku pro změnu ovlivňoval zanedbaný stav univerzitních budov. Během jarních měsíců v některých dnech nefungovalo topení, na vedlejší slovakistice zase spadl v učebně strop, takže jsme kolegyni poskytli naše prostory i k její výuce. Velmi nestabilní jsou také elektrické rozvody, osvětlení a internetové připojení. Stávající vybavení v učebně a kanceláři je

poměrně zastaralé, nicméně lektorát je naštěstí dovybaven notebookem, tabletem a tiskárnou s kopírkou od DZS.

Výuka je koncipována jako tříleté bakalářské studium a navazující dvouleté magisterské studium. Je zde možnost přihlásit se také do postgraduálního studijního programu. V rámci výuky češtiny studenti v zimním i letním semestru navštěvují hodiny praktického jazyka, jazykové a literární přednášky či semináře, ale také seminář věnovaný českým reáliím. Hodinová dotace kurzů praktického jazyka je odlišná pro studenty češtiny „major“ (hlavní obor studia), „minor“ (další obor studia) a také podle ročníku.

V 1. ročníku bakalářského studia zahrnuje kurz praktického jazyka 6 hodin týdně pro minor, plus 2 hodiny pro major. Ve 2. ročníku bakalářského studia jsou to 4 hodiny týdně pro minor a opět plus 2 hodiny pro major. Ve 3. ročníku se jedná o 4 hodiny týdně (minor i major). V 1. i 2. ročníku magisterského studia se jedná vždy o 3 hodiny týdně. Všechny jazykové kurzy jsou vyučovány výhradně lektorem dle aktuální obsazenosti, nicméně ve výsledku přesahují 20 výukových hodin týdně. Další zásadní povinnost vyplývá z nutnosti zakončení 1. a 3. ročníku komplexní jazykovou zkouškou. Tyto testové sady připravuje a opravuje opět výhradně lektor, i když (zejména pro úroveň B2 v závěru bakalářského studia) by se jevila daleko vhodnější zkouška za účasti více examinátorů, případně certifikovaná zkouška z češtiny (CCE).

Prostory českého oboru zahrnují dvě místnosti: učebnu a sdílenou kancelář pro 3–4 vyučující. Zde má lektor svůj stůl a lektorskou knihovnu. Celé oddělení češtiny pak disponuje vcelku rozsáhlou knihovnou (více než 5000 svazků). Vzhledem k přetrvávajícímu žalostnému stavu financí na BTK-ELTE není možné získat jakékoli finanční prostředky na zakoupení nových publikací včetně překladů současné české beletrie do maďarštiny, takže průběžné rozšiřování knihovny lektorátu z prostředků DZS přichází vskutku vhod.

V současné chvíli není na maďarském trhu dostupná žádná moderní učebnice češtiny na bázi maďarštiny. Rovněž chybí jednosvazkový česko-maďarský / maďarsko-český slovník v širším rozsahu. Dostupné tištěné dvojjazyčné slovníky jsou již zastaralé. Ve výuce jsme letos používali následující učebnice (v tištěných i elektronických verzích):

Volitelný kurz: Švarcová, T. a Wenzel, J.: *Czech It Up (A1)*

1. ročník: Holá, L. a Božilová, P.: *Čeština Expres 1–2 (A1)*

2. ročník: Holá, L. a Bořilová, P.: *Čeština Expres 4 (A 2.2)*
Holá, L. a Bořilová, P.: *Česky krok za krokem 2 (B1)*
3. ročník: Boccou Kestřánková, M. et al.: *Čeština pro cizince (Úroveň B1)*
Hradilová, D. et al.: *Czech It Up (B2)*
- Mgr. studium: Hradilová, D. et al.: *Czech It Up (C1)*
a doplňkové studijní materiály (B2-C1)

Jako alternativní učebnice od úrovně B1 se potom osvědčila Nekovářová, A: *Čeština pro život (1-2)*. K přípravě ke zkoušce byly využívány soubory testů Kotková, R. et al.: *Připravujeme se k certifikované zkoušce z češtiny CCE (CCE-B2)*. V pokročilejších skupinách lekce do značné míry doplňovaly lektorem připravené vlastní materiály, aktuální texty a témata ke konverzaci, gramatická, lexikální i překladová cvičení (také s ohledem na dvojjazyčné studenty ze Slovenska).

Překlady jsou do výuky zařazeny výrazněji ve skupině C1 (magisterské studium a vybraní studenti 3. ročníku), v níž dostal každý student na výběr z povídek či kapitol knih autorů současné české literatury, kterou následně překládal do maďarštiny. Tento překlad lektor zkontroloval po formální stránce a odeslal k připomínkám překladateli a absolventovi Gaboru Hanzelikovi. Po závěrečných zkouškách dostali studenti zpětnou vazbu na neformální schůzce.

Další aktivity a spolupráce s institucemi

Specifické podmínky zimního semestru, provázeného další rekordní vlnou covidu (nejen) v Maďarsku, možnostem dalších aktivit příliš nepřály. Tento semestr na novém lektorátu byl tak spíše veden snahou přímo poznat během dvou měsíců prezenční výuky zdejší podmínky, prostředí a studenty. Naopak i studenti dostali možnost lépe poznat českou vědu a kulturu, a to zejména díky vstřícnosti pracovníků Českého centra Budapešť a jeho ředitelky Adély Gálové. Také spolupráce s Velvyslanectvím ČR v Budapešti, konkrétně s Jurajem Vargou, je dosud perfektní. Ihned na začátku akademického roku, 13. září, se nám ve spolupráci s ČCB povedlo na ELTE uskutečnit úvodní přednášku k tématu médií (*Od futurismu ke kyberpunku*), vedenou Martinem Charváttem z Metropolitní Univerzity v Praze. Na další akce Českého centra a velvyslanectví měli studenti i lektor také pozvání a přístup (zcela zdarma, případně za

symbolické vstupné): divadelní festival CSEKKOLT 5.0 v listopadu, Česko-maďarský adventní večer s koncertem Jaroslava Šonského, Český filmový karneval v únoru 2022, letní Noc literatury, různé výstavy atd.

Letní semestr již proběhl prezenčně, a tak se mohly po více než roční odmlce konat i další zajímavé akce v kampusu, organizované mj. i studenty bohemistiky. V dubnu se jednotlivé katedry prezentovaly zájemcům o studium na stáncích formou různých informačních setkání, ukázek, ochutnávek atp. Hlavní vystoupení pak byla naplánovaná na podvečer jako tzv. Slovanské jaro (Szlav tavasz), kde se představili účinkující z řad studentů všech oborů slavistiky, tedy i bohemisté. Magisterští studenti spojili recitaci s prezentací některých českých jarních tradic, Lilla Millus (bakalářské studium) zazpívala v doprovodu houslisty tři moravské písně. Toto vystoupení patřilo dle aplausu k nejzdařilejším.

Podmínky pro lektora

Životní podmínky v Budapešti jsou ve většině ohledů vyhovující. Adaptace na život v Maďarsku nečiní až tak velké potíže i vzhledem k určité kulturně-historické spřízněnosti (nikoli však jazykové). Bydlení si obstarává lektor samostatně (univerzita jej neposkytuje) a je třeba kalkulovat s rapidně rostoucími cenami nájemného v metropoli. Skromné prostředí univerzitního kampusu působí útulně s možností posezení v bufetu či kavárně, která se v odpoledních hodinách mění spíše v bar.

Samostatnou kapitolu pak představují pracovní podmínky na BTK-ELTE v kombinaci s komplikovanou, v určitých momentech zcela nedostupnou administrativou. Prodlevy v uzavření zaměstnanecké smlouvy či řešení zdravotního/sociálního pojištění jsou i několikaměsíční. Zahraniční zaměstnavatel ani po více než roce nesměruje odvody za zaměstnance do českého systému. Zdejší zdanění a odvody odpovídají asi třetině mzdy, která je většině vysokoškolských pedagogů v Maďarsku stanovena v minimální zákonné výši.

Spolupráce s vedením a kolegy na katedře, zejména vedoucím oboru Olegem Fedoszovem, je přátelská a bezproblémová a odráží se vždy ve vzájemných setkáních a zajímavých diskusích.